

Journal de Pau de Bonet

ANY I—NÚM. 4

Olot 14 de Septiembre de 1912.

10 céntims

EL FOLLET

Setmanari polítich-humorístich y purgant, molt recomanat contra des irritacions de l'ull

Sortirà cada dissapte.

No's toren els originals.

L'unió fa ía forsa

La posició que havíem escullit pera 'l funcionament de nostra portentosa *Ullera* era inmillorable. No tenien res que veure Montolivet, ni Sant Francesch ni les Bizaroques. Oh! y l'objectiu ens havia resultat de lo més fi y *comprometedor*. Tan es aixis que 'ns en vejerem un bull aquestes festes ab en Mianet, un bordegás de lo més entremaliadot que corra.—¿Que hi fas aquí tot el sant dia aferrat a *L'Ullera* y mirant a un costat y l'altra, li deyam? Y éll fort y ferm en enfocar l'artefacte, ab la déria de descobrir segons va dirnos qualque endola blanca en mitj de la pols de la carretera. Aixó fou ahir.....

Més ay! més ay!

que aquell FOLLET..... aquell FOLLET que ja desde sa aparició fou tant de l'agrado de la nostra *Ullera* y que, entramaliat com es, tot ho tafeneja, d'una gambada s'en pujá 'l terradet obert als quatre vents, ahont havíem sentat el nostre reyalme, y de bones a primeres ens demana, en honest maridatje, l'auxili de la nostra prodigiosíssima *Ullera*.

Hi hagué algun reparo de moment, per no estar habituada *L'Ullera* a corre mon y pel contrari portar EL FOLLET una vida d'empedernit bohemí, y sols hi convingué ella ab la condició precisa de no fer caminades a peu y sí sols d'anar a coll-y-be del seu enamorat, qui ab l'auxili d'aytal companya conteu si'n descobrirá de coses y més

coses en sa endiastrada carrera per la nostra ciutat.

Veusaquí 'l perquè *L'Ullera*, malgrat continuar la seva tasca de sanejament, ja no's publicará ab el nom que tanta fama li ha donat, sinó que, com es de lley, gastará 'l del seu estimadíssim FOLLET.

Y jo, que he sigut testimoni de tot, ne dono fe.

Per la Redacció de *L'Ullera*

XECH.

LLIVERTAT

Nosaltres al dir la passada setmana que 'ns reservavem pera més endavant y quant fos l'hora oportuna el parlar del nostre sobtat y per molts inexplicable cambi d'imprompta, ho feyem pera no perjudicar a persones que podrien resultar víctimes ignoscents de gent sense entranyes que violenten la llivertat del próxim sease el més petit escrúpol.

Pró tota vegada que les causes qu'han motivat aquest cambi ja son del domini públich y fins les hem vistes estampades en un altre periódich, no podém passar sense parlarne perque altre cosa seria un agemoliment que la nostra dignitat d'homes lliures no pot deixar sense protesta.

De moment sols volíem comentarho en broma, pró l'assumpte es de tal trascendencia y demos-

tra una tal negació de sentit moral qu' hem decidit parlarne ab algú visiu de formalitat.

Si els de *L' Ull*, quant están enfadats, deixen de banda el seu posat mofeta, perden aquell deix de tranquil·litat y continuu bon humor de que tant fan gala y, respirant foch y sanch per les ferides, encapsalen el seu periódich ab un article que faria tremolar de veres al que 'l llegís, si un baf pestilent de calúnia de burdell no predisposés en contra seu desde les primeres ratlles, be 'ns deurá esser permés a nosaltres també, encara que sense estar enfadats, apagar aixís mateix la mitja rialleta y, agafant un posat d' homes formals, arrencar unes quantes caretes, que sortosament ja están forsa a punt de caure, y explicar de quins medis se valen certes persones poch escrupuloses, pera coaccionar la llibertat dels individus, quant crehuen més o menys fundadament que aquesta llibertat els perjudica.

Es verament indigne, inexplicable a no venir d' ahont ha vingut, el fet de que un impressor hagi estat amenassat de péndrerli la feyna, retirarli crédits y altres coses no més que perque imprimeix un periódich en quines planes s' hi han cregut aludits en coses que 'ls hi fan tant poch favor, que més hauria valgut que haguesein dissimulat no donantse per entesos.

Aquesta es la llibertat que prediquen a grans crits els portadors de noves doctrines. Aquesta es també la llibertat qu' exerceien els cabos de vara allá en les *haciendas* y els *ingénios* contra pobres negres llassats per un excessiu treball. Aquesta, en fi, deu esser la llibertat de que fan us les aranyes de l' usura, escanyant a tothom, sense distinció de pobres ni rics, fins a deixárlshi les butxaques buydes y lo que es pitjor el cor sense sanch, posant a ses víctimes miserables al peu de la mort o be a la entrada d' un presiri.

Sembla estrany que gosin parlar de retirar crédits certes cases que no tenen altre crédit que el de l' excés d' or, pró que 'ls hi manca aquell crédit moral que fa compatibles el comerç ab la civilització y l' honradesa.

Sembla mentida que gosin parlar de retirar crédits y sustraure clientela certes cases que encara deurien tenir fresca en la memoria la lliçó d' un poble indignat, fent cúa ab les llibretes a la ma, devant de la taquilla de la caixa.

Nosaltres, perxó, n' hem d' estar satisfets, puig

aixó significa la nostra victoria. Hem posat el dit a la llaga, y hem ferit el punt vulnerable de la complicada máquina de la desmoralizació olotina.

L' Ull no es lo que vol semblar. *L' Ull* no es solsament un periódich de broma estudiantil y de mal gust; la verdura de *L' Ull* no es més que la fulla de pámpol tapadora de bruticies. *L' Ull es la venjansa d' una casa* contra del poble del qui viu, no més que perque en un moment de clarividencia previsor, poch comú entre les multitudes, sapigué, ab poca eficacia desgraciadament, demostrar ab fets que coneixia de quin costat era la justícia.

Aixó significa el nostre triomf y encara que altra cosa no fessim, ja podríem estar contents ab la nostre tasca.

Conte d' un home de Ridaura

En un recó del plá que formen les montanyes, últimes extremitats del colós Pirineu, hi ha una petita iglesia de vella arquitectura que com vigilant pastor atent a les ovelles aquí y allá escampades, domina protector un bell poblet de cases rústegas que en els capítols descriptius dels llibres geográfichs se coneix ab un nom recordatori —al pronunciarlo— de la selvatjina y recargolada *ridorta*.

Veyeulo aquí: Ridaura el vell poblet de les cases velles.

In illo tempore, en aquesta població que ja es la segona vegada de veurers son nom estampat en les purgants y anti-hemorroidals ratlles de EL FOLLET, un jorn fosch y rúfol com una cara de compdeinat, l' esbelt cloquer de la parroquia feu donar ab escandalosa saragata les bronzegades campanes pera anunciar a n' els feligresos ridaurenchs el gran succés d' un naixement.

Havia nascut un ninot que de primer antuvi ja era sorrut y mal carat y sense saber parlar, llegir ni escriure ja contava ab els dits y treya, de memoria, regles d' interés compost inspirat per la seva usura innata. ¡Oh miraculosa precocitat!

L' infant juheu aná creixent, creixent y 'ls honrats autors d' aquella económica criatura tingueren

de pensar en l'acrexentament y *metal·lisació del crío* portentós.—Portemlo a estudi—Varen dirse plurs pares (pares honrats que vivien del treball que fecundisa la terra y dona pa y fruit y salut forta) y cap a estudi falta gent.

Allá entre les fredes parets de l'august temple de Minerva comensá a apendre els primers números y algunes lletres (*de cambi*) que'n l'esdevenidor semblava habien de servirli pera ferse proclamar com el més rich de tots els capitalistes haguts y per haver. Dotze anys de dotze mesos cada un foren els necessaris pera preparar la base de la seva gran fortuna.

—Y are ¿que vols ser Badó de les meves entranyes—li preguntá una nit la seva mare entussiasmada després de beurer un trago d'aspre vi vert?

Advocat? ferrater? arquitecte? metje? ¿menescal, curandero, negrero o banquer pera guanyar forses quartos?—Aixó qu'has dit, mare meva, vull ser; negrero y banquer pera guanyar forses quartos, li va contestar el práctic Badoret.—;Oh fill meu!, exclamá la mare més contenta qu'un jinjol; y després d'haver dit *joh fill meu!* varen conjuminar els preparatius pera la solemne marxada d'en Badoret a les espayoses y fecondes terres de la *joven y libre América*.

América, terra del diner, dels negocis bruts y de les miseries. Test grandió, hont hi neixen per generació expontània moltes fortunes de dubtosa procedència, la de les monótones *pampas* perfumades ab l'olor macábrica de cent cadavres de negres abandonats quant ja inútils pel treball no fan més que nosa, la dels boscos selvatjes, hont per entre palmeres y cocoters si enrotllen les *lianas* com infinits tentacles d'un monstre grandió que envejós de la sort dels altres vulgui ofegar les seves vides ab ses abressades nervioses: jo't saludo, però també te recrimino perque en la penombra d'una nit tropical, feres guanyar el primer *peso* que tant perjudicial havia d'esser per els altres, a un tal Badoret de Ridaura.

¿Qué feres? ¿Qué'n lograres d'aquell negociet fet tant depressa y a costa de tanta sanch? La tornada, la tornada cap a Ridaura, que feu desbordar les ganes de casarse y parar casa de l'autor del noy del mal geniot.

América: fita tos ulls envers el poble de Ridaura y contempla la nova familia que ab els diners que tú prodigues s'acaba de formar; aixís

veurás les costums avars y estalviadores que has fet niar en l'arca que guarda l'cor d'aquell jove que en sa infantesa feya esperar jorns terribles a totes les borses de tots els mercats del movedís globo que 'ns manté.

Passá algún temps. Un dia en Badoret s'austentá deixant la seva dona ab un fillet, ab l'intenció d'acabar d'arrodonir la fortuneta que ja tenia feta. Altre cop cap a América recordá els bons temps de sa primera ausencia y bon xich més plenes les butxaques y oblidant la familia que a Espanya deixá constituída li vingueren ganes de tornarse a casar y decidí treballar el suro de la primera de bon pamet que se li posés a la vista, y en efecte, se diu que's torná a casar. En agrahiment del refinat treball ab que degué obsequiar a la seva segona dona, la bona xicota al cap de nou mesos li va fer un present d'un *rorro* que tenia alguns punts de semblança ab el que a Ridaura havia deixat. Però al cap d'algún temps, simulant que negocis importants el feyen necessari al país ahont havia vist la primera llum, se determiná a tornar a passar l'aygua deixant a la americana que cuidés de l'adorable fruit dels seus amors.

Lo que may s'ha pogut esbrinar es com se les va manegar el bon home pera evitar que la *americana* se li presentés de tras-cantó el dia menos pensat, perque apart dels molts conflictes que li hauria portat hi ha 'l de ordre económich, perque realment ha de resultar molt car mantenir una familia per partida doble.

Aquets luxes no més se'ls permeten els potentats com el Sultán de Turquía.

El cas es que aquí está fent bons negocis després d'haver dotat a la humanitat de dos noyets més, que son tant llumaneres com el primer y tots tres més que son pare.

Are ell no fa gran cosa, però per darrera dona *empuje* a n'els seu noys que versifiquen y articlejen dintre una immonda *clavaguera periódística*.

El campió de les distraccions

Ho es, en veritat, un reverent doctor, ex-vicari, gran economista y botiguer de comestibles y *otras yerbas* de qui ja 's conta que un dia sortí de la sacristia cap al altar, ab tres casulles posades una demunt de l'altre y un altre dia sortí sense durne cap.

Mes la que anem a contar, ve a esser el *desideratum* a que pot arribar un distret de professió.

Portava l'intenció de passar uns quants dies al col·legi del Collell, hont hi tenia molt bons amichs, d'allí anar a Banyoles a fer els sants exercicis, després a Girona hont tenia d'evacuar algunes diligencies y per fi anarsen a Barcelona a veurer uns parents que hi té.

Les coses marxaven com una seda, sinó que va arribar al Collell molt moll de peus, perquè havia plogut.

Un seu colega, compadit, l'hi deixá unes sabates seves. Passan dos dies, y va cap a Banyolas; l'endemá, compareix el mossó del Collell, exclamant: Hay mossén P. que encara porta les sabates de mosén H., miri aquí li porto les seves perquè pugui canviar-seles. Gran cambi de sabates; fineixen els exercicis y cap a Girona; arriba a Girona, va per resar y—malvinatje! are m' he deixat el breviari a Banyolas.—Recado a Banyolas que li envihin, arriba el breviari y cap a Barcelona falta gent.—Hay gracias a Deu que no m' hi he descuydat res!—més ¡Oh desgracia! se trova la clau del cuarto de la fonda a la butxaca.—¡Va! cuant tornaré a passar per Girona els hi donaré.—La posa dintre 'l maletí per no perdre-la.

Al cap de poch dies, torna a passar per Girona de pas cap a Olot, y el primer que trova es el fonda que li diu: Home, mossén P. ¿no va pas descuydarse la clau l'altre dia?—Si, home, si, respon el bon capellá, me la vaig descuydar a la butxaca, pro ja la porto, la tinch posada al maletí porque no s' extravíhi..... més, ¡oh furor! are resulta que m' he descuydat el maletí a Barcelona. *Tableau.*

FOCHS-FOLLETS

Dimars a la nit, quant el Ball Plá, havent sortit de la Plassa retornava a casa la ciutat, entre la aglomeració de gent que s'apinya pera tornar a veurer el bé de Deu d'hermosura y elegancia

que 'n el mateix hi havia, entre l'aglomeració de gent, repeteixo, se trovaven els dos fills més grans del banquer que fa dies paga els plats trencats, els quals ab llurs mans pecadores feyen jochs de prestidigitació; més, com sigués que una vegada algú els hi veyés la trampa, el més jove dels dos germans exclamá, dissimulant: *passeeu, mestressa, passeeu.*

En Juanito se vol casar. ¡Pobre noya! tú plá estás fresca, ja cal que t'enteris primer ahont viu el Dr. Fargas, fassis provisió de mercuri, te fiquis a la butxaca alguna dentadura y procuris per pá, que de gana ja 'n patirás.

Si ho consultes a la teva germana, ja sé que 't dirá: ¿ho vols saber? sí? ¿creus, te dirá, que tots els homes son candis? ¡t'apartes dels Dolors pera caure a la miseria y les penes!

Diuen que dies enrera ab motiu d'una moixiganga en certa Plaça de Toros, se va *extraviar* un relotje d'or de gran preu junt ab una bossa de plata ab diners; tots els concurrents eren fills de ~~bonas cases~~, tots mai-humorats, tots de bon ull, però ni el relotje ni els diners apareixeren.

Que amigos tienes, Adolfo.

En Vicentet Oliveras vá ab la colla del *Ull...* No 'n te prou encar d'ensabonades.

S'ens ha pregat que rectificuessim, y ab molt gust ho fem, la noticia que donavem d'aquell papá que al sentir la fressa d'un bulto que saltava per una de les parets que separan el passeig de Barcelona dels *campes* del Pla de Llachs, va correr amatent a veure de que s'tractava, no vegent res ni sentint més que uns *profundíssims* ¡miaus! que indicaven que no hi havia mes que un gros gat.

Hem de rectificar en el sentit que dit papá, al sentir la fressa, no doná cap pas pera averiguar de que s'tractava, donchs cansat com va el bon senyor desde tota sa vida (alguns dihuen que ja va neixre cansat) may ha fet cap més pas que 'ls necessaris pera anar del menjador al cuarto de dormir y *viceversa.*

Queda, donchs, rectificat.